

Istorinės atminties ir valstybingumo tvirtinimo visuomeninės tarybos pareiškimas

Apskritojo stalo diskusijoje „Iš skaudžios praeities į istorinės atminties gražinimo ir Lietuvos valstybingumo įtvirtinimo ateitį“ 2015 02 13 Lietuvos kariuomenės Vilniaus įgulos karininkų ramovėję atsargos plk. ltn. rašytojas Jonas Užurka skaitė pranešimą „Okupantų simboliai ir ideologinė kova“. Pranešimo pagrindu buvo sudaryta visuomeninės tarybos narių grupė, kuri parengė Istorinės atminties ir valstybingumo tvirtinimo visuomeninei tarybai visuomeninio tyrimo dėl okupantų, valstybės išdavikų ir kolaborantų nusikalstamos veikos įvertinimo medžiagą. Parengtos medžiagos pagrindu Taryba pareiškia:

Įtvirtinant mūsų atkurtą ir apgintą Nepriklausomybę, Valstybingumo įtvirtinimo visuomeninė taryba, vadovaujantis:

- Lietuvos Sąjūdžio 1998–90 metų reikalavimais panaikinti Lietuvos okupacijos pasekmes;
- LR Konstitucijos teiginiais: Lietuvos valstybę kuria Tauta; valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; negalioja joks įstatymas ar kitas aktas priešingas Konstitucijai ir įstatymams;

- LR AT Nutarimu 1991 08 22 „Dėl LKP [SSKP] struktūrų veiklos Lietuvoje“;

- LR Seimo 2010 06 30 Nr XI-977 Nutarimu „Dėl Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių patvirtinimo“,

- 2006 09 19 LR Seimo Nutarimu Nr. X-818, kad „Vyriausybė įsipareigoja remti visuomeninį aktyvumą, skatinti visuomeninius tyrimus, kad Lietuvos visuomenė privalo imtis atsakomybės už savo likimą“ o taip pat vadovaudamiesi pagrindiniu principu, kad mums mūsų Valstybė – svarbiausia, kad Nepriklausomybės kūrėjų ir Laisvės gynėjų nuomonė dėl Valstybės dvasinių-patriotinių simbolių, dėl istorinės tiesos atstatymo vardan nacionalinio saugumo ir valstybingumo tvirtinimo, privalo būti svarbiausia, įgaliojo sukurtą darbo grupę atlikti visuomeninį tyrimą dėl valstybės išdavimo, perversmo organizavimo, kolaboravimo su okupantais ir jų padarytų nusikaltimų įvertinimo, sukurtą darbo grupę:

- darbo grupės vadovas – ats. plk. ltn., rašytojas, Nepriklausomybės gynėjas, Lietuvos tūkstantmečio istorinio romano, Šaulių sąjungos patriotinės literatūrinių premijų laureatas, Jonas Užurka;

- darbo grupės nariai: dr. Algimantas Liekis, istorikas, Mokslo tyros institutas,

- Arnoldas Kulikauskis, Nepriklausomybės gynėjų sąjungos pirmininkas,

- Algirdas Jurkevičius, ats. plk. ltn. Lietuvos atsargos karininkų sąjungos vicepirmininkas.

Tyrimu nustatyta:

1939 m. Lietuvoje suaktyvėjo priešvalstybinė pagrindinė komunistų partijos ir antivalstybinių grupuočių veikla. Ypač aktyviai, savo praktine veikla agituojant nuversti teisėtą Lietuvos valdžią, besąlygiškai remti TSRS politiką okupuojant Lietuvą, veikė „kultūrininkai“ P. Cvirka, A. Venclova, J. Paleckis, S. Nėris, V. Krėvė-Mickevičius, L. Dovydėnas, R. Juknevičius, A. Gudaitis-Guzevičius, L. Gira.

1940 m. birželio 15 d. baigtas įgyvendinti Maskvos planas okupuoti, aktyviai talkinant ir paminėtiems vietiniams kolaborantams-išdavikams. Birželio 17 d. iš pagrindininkų komunistų suformuojama okupacinio režimo kolaborantinė valdžia – Liaudies vyriausybė. Ši okupacinio režimo institucija tapo Maskvos okupantų įrankiu, griaužiant ir naikinant Lietuvos valstybės santvarką, aneksuojant Lietuvą. J. Paleckis apsišaukia Lietuvos prezidentu, V. Krėvė vyriausybės vadovu. Tą pačią dieną įžengė ir Raudonoji okupantų armija. Suimami žmonės, prasideda žiaurios represijos, areštai, trėmimai. Kolaborantinė valdžia ir jos rėmėjai imasi žiauraus teroro prieš Lietuvos valstybę, jos piliečius; uždraustos kultūrinės, tautinės, politinės, patriotinės, religinės organizacijos, jų veikla. Aktyviai talkinant ir aukščiau minėtiems asmenims, suimami okupaciniam režimui nepaklusę jų nariai, Lietuvos valstybės piliečiai. Prasidėjo masiniai suėmimai ir trėmimai, buvo vykdomas aršus fizinis ir dvasinis teroras. 1940 07 10–17 buvo suimta virš 2000 ir ištremta virš 500 šviesiausių, patriotiškiausių Lietuvos žmonių.

Buvę pagrindininkai-perversmininkai – „kultūrininkai“ L. Gira, P. Cvirka, S. Nėris, A. Venclova, J. Paleckis, V. Krėvė-Mickevičius, L. Dovydėnas, R. Juknevičius, A. Gudaitis-Guzevičius, kartu su komunistų partijos aktyvistais J. Paleckiu, A. Sniečkumi, P. Pakarkliu ir kt, plėtodami prokomunistinę okupacinę propagandą, aktyviai talkino režimui – grubiai paniekdami Lietuvos Konstituciją, naikino mūsų valstybingumo pamatus.

1940 07 21 perversmininkai surengė antikonstitucinį Liaudies Seimo posėdį. Pirmininkavo J. Paleckis, sekretoriai - P. Cvirka, A. Venclova. Jie pasirašė visas šio seimo deklaracijas, kuriomis skelbiama, kad panaikinama Lietuvos buržuazinė valdžia, įvesta sovietų santvarka, Lietuva skelbiama sovietų respublika, reikalaujama įjungt Lietuvą į Sovietų Sąjungos sudėtį. Buvo sudaryta konstitucinė komisija iš 11 narių sovietinei konstitucijai parengti bei išrinkta 20 įgaliotinių narių vykti į Maskvą perduoti šią deklaraciją dėl Lietuvos įjungimo į TSRS sudėtį. Šių valstybės išdavikų sudėtyje buvo: L. Gira, J. Paleckis, P. Cvirka, S. Nėris, A. Venclova.

Įvykdžius tarptautinį ir priešvalstybinį sunkų nusikaltimą, mūsų valstybės naikinimas užbaigtas 1940 08 03 Maskvoje Lietuvą inkorporavus į TSRS sudėtį. Išdavikiškame nusikaltime, aneksuojant Lietuvą Maskvoje, dalyvavo ir balsavo už Lietuvos aneksiją P. Cvirka, L. Dovydėnas, L. Gira, S. Nėris. Tremiant Lietuvos žmones, naikinant Tautą ir Valstybę, S. Nėris Kremliuje džiaugsmingai skaitė savo sukurtas pagyras Stalinui.

1940 08 25 išdavikiškas valstybinis perversmas Lietuvoje užbaigtas – įvyko ypatingoji Liaudies seimo sesija, kurioje galutinai panaikinama Nepriklausomos Lietuvos Konstitucija ir priimta aneksuotos Lietuvos okupacinė TSR konstitucija. Aktyviai dalyvavo ir šiame išdavystės akte P. Cvirka, L. Dovydėnas, V. Krėvė, L. Gira, S. Nėris.

Šie valstybės griovėjai išdavikai, kolaborantai bei raudonieji komisarai: P. Cvirka, L. Dovydėnas, S. Nėris, V. Krėvė, L. Gira, A. Venclova kaip ir K. Kubilinskas, V. Valsiūnienė, A. Jonynas bei ir kiti okupantų ideologai „sovietkultūrininkai“, buvo aršūs mūsų Tautos ir Valstybės duobkasiai, Tautos išdavikai, Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno niekintojai bei naikintojai.

Jų veikos prilygsta terorui, nes jų taikinyis buvo civiliai žmonės, jų ginklas buvo ideologinis smurtas siekiant politinių tikslų. Jie iki gyvos galvos uoliai tarnavo okupantams, liaupsino okupacinę valdžią ir santvarką, žodžiais ir raštais agitavo ir priverstinai reikalavo paklusti sovietinei santvarkai, niekino Lietuvos valstybę, savo agitaciniais veiksmais aktyviai prisidėjo prie mūsų Tautos genocido, prie Laisvės kovų slopinimo. Iki gyvos galvos neišsižadėjo savo išdavikiškų kolaboravimo veiksmy ir įvykdytų sunkių nusikaltimų prieš Lietuvos valstybę, jos žmones.

Lietuvos Laisvės Kovos Deklaracija kaip aukščiausias Tautos politinis organas 1949 11 16, reikšdama lietuvių Tautos valią, griežtai pabrėžia, kad „...*asmenys okupacijos metais išdavę Tėvynę, bendradarbiavę su priešu, savo veiksmais ar įtaka pakenkę tautos išsilaisvinimui, susitepę išdavystėmis ar krauju yra atsakingi prieš teismą*“.

Lietuvos Respublikos Seimas 1999 01 12 priimtu įstatymu patvirtino, kad „1949 m. vasario 16 d. Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos deklaracija yra valstybės teisės aktas“.

Aukščiausioji Taryba 1990 02 07 pasmerkė Lietuvos aneksiją ir jos veikėjus kaip nusikalstamą, paskelbė Liaudies seimo 1940 07 21 nutarimus neteisėtais ir negaliojančiais.

Konstatuojame faktą, kad šiandien šie aršūs Lietuvos išdavikai-perversmininkai-kolaborantai pagerbiami. Antai Jurbarko, Vilkaviškio savivaldybės, Lietuvos rašytojų sąjunga, argumentuodamos, kad nėra teisinio pagrindo drausti, už mūsų valstybės pinigus teikia P. Cvirkos, S. Nėries, L. Dovydeno vardų premijas, leidžiami ir populiarinami kolaborantų kūriniai. Lyg šiol garbingiausiose miestų erdvėse, dangstantis valstybės vertingų paminklų statusu, stovi okupantų ir kolaborantų paminklai. LR kultūros ministerija, savivaldybės bei ir kitos valstybės institucijos rūpinasi, iki šiol įvairiais aktais įteisintais, išdavikų-kolaborantų namais-muziejais, kuriuose vykdomos okupacinės dvasios „edukacinės“ programos, jų vardais pavadintomis gatvėmis, ant namų okupacinių laikų memorialinėmis lentomis.

Tyrimo išvados

Pagal LR Konstituciją, galiojančius LR teisinius aktus už įvykdytus ypač sunkius nusikaltimus – *už sąmoningą mūsų Valstybės išdavimą ir kolaboravimą; už organizavimą ir dalyvavimą sąmoksle valstybės perversmui įvykdyti ir įvykdymą; už veiklą kitai valstybei prieš LR santvarką, suverenitetą, teritorijos vientisumą, prieš ekonominę ir gynybinę galią; už karo metu perėjimą į priešų pusę ir už pagalbą okupacinėms valdžios struktūroms įtvirtinant okupaciją, slopinant Lietuvos gyventojų pasipriešinimą; už Tėvynės išdavimą, būtina:*

1. Aukščiau įvardintus asmenis ir visus kitus, padariusius panašius nusikaltimus prieš Lietuvos valstybę ir jos žmones, pripažinti Tėvynės išdavikais.

2. Jurbarko, Vilkaviškio savivaldybėms, Lietuvos rašytojų sąjungai, kultūros, švietimo ir mokslo ministerijoms, atsakingoms valstybinėms institucijoms, kūrybinėms organizacijoms pagal savo kompetenciją nedelsiant iš viešosios erdvės pašalinant okupantų, išdavikų, kolaborantų vardus ir simbolius, jų vardų premijas, gatvių pavadinimus, paminklus, namus-muziejus, išskyrus moksliniams tyrinėjimams naudingą palikimą, dokumentus archyvuose.

3. Savo noru neatsiribojusius nuo okupantų, išdavikų-kolaborantų antivalstybinės veiklos, nuo karo ir okupacijos propagandos, asmenis, organizacijas, įstaigas vertinti kaip išdavikų bendrininkus su visomis įstatyminėmis pasekmėmis.

4. LR Generalinei prokuratūrai spręsti klausimą dėl teisinės atsakomybės asmenų, kurie, veikdami prieš Valstybę, organizavo ir vykdė išdavikiškus veiksmus nurodytus šiame tyrime, teisiškai įvertinti ir nubausti už padarytus nusikaltimus.

Vardan valstybingumo įtvirtinimo būtina sutelktinai ir ryžtingai nukenksminti išsikerojusią itin pavojingą sovietinę okupacinę ideologiją.

Tyrimo tekste naudojamų sąvokų paaiškinimas:

- *Tėvynės išdavikas* – asmuo, kuris sulaužo priesaiką, įduoda priešams, aktyviai bendradarbiauja su okupantais, išduoda savo Tėvynę, jos nepriklausomybę, verčia savo piliečius paklusti okupantų valiai.

- *Kolaborantas* – šalies pilietis, bendradarbiaujantis su okupacine valdžia.

- *Perversmininkas* – perversmo organizatorius, dalyvis.

- *Pogrindininkas* – slaptas priešvalstybinis politinis veikėjas.

- *Terorizmas, teroristas* – grupuočių (asmenų) sistemingas grasinimas, smurto naudojimas siekiant ideologinių tikslų. Taikinyis – civiliai gyventojai, pagrindinis ginklas – baimė (psichologiškai, ideologiškai gąsdinti, veikti žmogų).

Tyrimas atliktas panaudojant Lietuvos valstybinio archyvo, telegramų agentūrų, užsienio politikos įstaigų bei kitų archyvų dokumentus.

Visuomeninės tarybos pirmininkas **Jonas Burokas**

Rašytojas **Jonas Užurka**